Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 103. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 1, 1955. No. 103. VOL. LXII.

СТІВЕНСОН КАНДИДУВАТИМЕ В 1956 РОЦІ

Щикаґо, Іллиной. — Бувший демократичний кандидат на президента в 1952 році Адлей Е. Стівенсон рішився знову кандидувати в 1956 році, бо він прийшов до переконання, що республіканці нездібні вести народ в таких скомплікованих і критичних часах, які тепер настали. Приятелі Стівенсона заявляють, що Стівенсон не матиме проти себе багато протикандидатів, бо вони самі в останніх днях посклaдали заяви, що не кандидуватимуть під час найближчих виборів. Такі заяви склали вже сенатори Естес Кіфовер і Стюарт Саймінґтон, які кандидували на президента в 1952 році. Коли всі провідні демократи підтримають Стівенсона, то він матиме за собою всі партійні кола. Стівенсон недавно заявляв, що він не виступатиме проти тих південних демократичних провідників, які під час попередніх президентських виборів голосували за президента Айзенгавера, коли вони змінять своє становище і підуть згідно з вимогами Демократичної Партії. В цьому пункті Стівенсон розходиться з бувшим головою Демократичного Крайового Комітету Стіфеном А. Мічеллем, який заявляв, що ті південні демократи не мали б мати права бути електорами з рамені Демократичної Партії в 1956 році. Стівенсон заявився проти партійної диктатури, бо, на його думку, електори мають право голосувати згідно з своїм переконанням. Цим своїм становищем Стівенсон думає з'єднати собі прихильність південних демократичних відступників. Гадають, що Стівенсон перед кінцем літа не зложить урядової заяви, про свою кандидатуру. Він переконаний, що тільки демократична більшість вможливила президентові Айзенгаверові здійснювати свою програму, бо розлам у Республіканській Партії не дозволяв президентові працювати. Становище сенатора Вільяма Ф. Новленда, на думку Стівенсона, є великою загрозою для світового миру, бо Новленд вневможливлює дійти до порозуміння з комуністичним світом, головним чином із комуністичним Китаєм. Стівенсон не вірить в те, що не можна буде перемогти президента Айзенгавера, якщо б він рішився ще раз кандидувати.

Стассен передбачає довгу ідеологічну боротьбу

Ню Йорк, Н. И. — Окремий дорадник президента в справах роззброєння Гаролд Е. Стассен промовляв через телевізійно - радіову програму NBC і заявив, що після того, як „холодна війна" скінчиться, настане довгорічний період ідеологічного змагання між ЗДА та тими країнами, які є під пануванням Совєтів. Стассен гадає ,що „холодна війна" кінчається, а це видко з того, що заключено мировий договір із Австрією, і що комуністичні провідники поїхали з візитою до Юґославії. Та проте, на думку Стассена, ЗДА повинні залишитися „сильні" і бути „обережними" в тій ідеологічній боротьбі за мир, яку треба буде вести з Совєтами. „Однобічне роззброєння, казав Стассен, було б небезпечне". Зброєння відбувається внаслідок світового напруження, і тому не можна роззброюватися, коли не зменшується о д н о ч а с н о причин світового непорозуміння. Саме тільки говорення про мир і роззброєння не може бути причиною того, щоб не збільшувати запасів зброї.

ЗДА відзначили День Поляглих

Ню Йорк, Н. И. — Богослуженнями за мир у світі та військовими парадами американці в ЗДА та закордоном відзначили цьогорічний День Поляглих Героїв. Президент Айзенгавер взяв участь в Богослуженні на Крайовому Цвинтарі в Ґетисбурґу, на якому спочивають герої, які згинули в битві 1863 року. Там промовляв дорадник президента для справ роззброєння Гаролд Е. Стассен, який сказав, що ЗДА мусять бути сильні так довго, поки „неморальний закон сили" не буде замінений „силою морального закону". 92 роки тому на тому місці в Ґетисбурґу промовляв президент Абрагам Лінкольн, який передавав в опіку цей цвинтар американському народові словами, щоб „не надормо гинули ті герої". На Арлінґтонському Крайовому Цвинтарі промовляв віце президент Ричард М. Ніксон, який в імені президента склав вінок на Гробі Невідомого Вояка. Ніксон сказав, що „найбільшою нашою пошаною для поляглих героїв буде змагання знайти шлях до миру". Американці вшанували пів мільйона своїх героїв, які згинули в обох світових війнах та в Кореї, не тільки в ЗДА, але також в Англії, Европі та в Південній Кореї.

Рекордове число вбитих в нещасливих випадках

Ню Йорк, Н. И. — Крайова Рада Безпеки повідомляє, що число нещасливих випадків на шляхах під час Дня Поляглих готово дійти до рекордового числа. Ця Рада передбачала, що всіх нещасливих випадків в автових катастрофах цього року буде коло 360, але тепер передбачає, що це число готово бути вище понад попередні „рекорди", і дійти до 375. Досі найвище число вбитих в автових катастрофах було в 1952 році, коли під час Дня Поляглих це число становило 363. Цього року Крайова Рада Безпеки до півночі нарахувала 332 нещасливі випадки на шляхах цієї країни, а крім того 118 осіб втопилися, а 66 осіб згинули в інших нещасливих випадках, так що всіх смертних випадків, покищо, занотовано 516.

В АМЕРИЦІ

● **З Білого Дому** рішуче заперечують вістку про те, що секретарка здоров'я, виховання і добродійности Овіта К. Гоббі внесла резиґнацію з свого становища. Це заперечення склав особистий секретар Айзенгавера Джеймс С. Гаґерті після розмови з президентом і секретаркою Гоббі. Американська амбасадорка в Італії Клер Бут Лус також заявила, що їй нічого невідомо про те, що вона має зайняти становище пані Гоббі. Між кандидатами на місце пані Гоббі називають підсекретаря скарбу Маріона Б. Фолсома.

● **Палата Репрезентантів** стейтової Леґіслятури в Огайо більшістю 105 до 10 голосів **п р и й н я л а** законопроєкт про цензурування фільмів. Цей законопроєкт має ще прийняти стейтовий Сенат.

● **Американський Леґіон** влаштовує в Ню Йорку в днях 8—17 червня виставку під назвою „Нова слава для старої слави", на якій експоновані будуть 200 історичних американських прапорів, починаючи від прапорів громадянської війни аж то найновіших прапорів останньої війни.

● **Арґентинська поліція** протягом одного дня заарештувала 125 католиків, обвинувачуючи їх в „плянуванні протидержавних виступів". Ці арештування переведено в пляні боротьби уряду президента Перона проти Католицької Церкви.

● **В провінції Санта Катеріна**, в Бразилії, лютував торнадо, внаслідок якого 22 особи згинуло а десятки поранено. Після торнадо перейшла страшна злива.

6-ИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ, ПІСЛЯ ГОСТРИХ СУПЕРЕЧОК І ДИСКУСІЙ, ЗАКІНЧИВСЯ ПОВНОЮ КОНСОЛІДАЦІЄЮ

ВИБРАНО НОВУ ЕКЗЕКУТИВУ НА КОНСОЛІДАЦІЙНІЙ БАЗІ І ЗМІНЕНО СТАТУТ. — СХВАЛЕНО РЕЗОЛЮЦІЇ. — ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКИЙ СТАВ ГОЛОВОЮ УКК, Д. ГАЛИЧИН — ЙОГО ПРЕЗИДЕНТОМ

Ню Йорк. — Від суботи 28 до понеділка 30 травня включно відбувався у т. зв. Балевій залі люксусового готелю Коммодор у Ню Йорку 6-тий Конґрес Українців в ЗДА. Зголошено на нього 448 делеґатів, з яких прибули 430. Крім них у нарадах взяли участь 11 членів Екзекутиви й 24 членів Політичної Ради, отже разом 465 осіб з правом повного голосу. Крім них коло сотні гостей прислухувались Конґресові з балькону.

В суботу в год. 12 вполудні відспіванням обох Гимнів— американського й українського (співала п-ні Марія Лисогір) та відчитанням молитви о. Коґутом, ЧСВВ, відкрито Конґрес. Офіційне відкриття проголосили Лев Добрянський і перший заступник голови Дмитро Галичин. Цей останній звернув увагу ,що „ми є безпосередньо відповідальні за все те, що діється в українському житті тут, на американській землі" і що на такій базі треба творити єдиний фронт. Схвалено денний порядок і реґулямін та вшановано пам'ять трьох чільних членів Політичної Ради, що померли в звітовому часі: — проф. Михайла Олексієва, Володимира Данька і д-ра Луки Мишуги. Після того обрано Президію Конґресу. Предсідником одноголосно став д-р Володимир Галан, а його заступниками — пп. Іванчук, Мудрий, Сприньский і п-ні Давиденко та Лотоцька. Секретарями (англійською мовою) стали пп. Стек і Комічак, а українською мовою — Г. Білинський і пна д-р Кахно. Вибрано теж Комісії: Верифікаційну (Боровик, Васильовський, Дідик, Ґенґало, інж. Куропась, Лозинський, Майнор, Небелюк, Хариш і Шпікула), Пресово-Пропаґандивну (існуючу вже в УКК: В. Чопик, Р. Олесницький, Е. Кульчицька, Ф. Душник, С. Шумейко, И. Ґіббонс, Мілянович, Шанковський — англійської мови, та Сагайдачний, В. Приходько, д-р Стахів, Кравців, Драган, Зиблікевич і Мірчук —для української мов), Номінаційну (Білинський, Дужанський, Мудрий, Миник, Паливода, Гайвас, Пушкарева, Пізнак, Ярема, Шабатура, Іванчук, Поливчак, Новицький, Омельченко і Шмаґала) й Резолюційну (Добрянський, Стахів, Драган, Вовчук, Зиблікевич, Степаненко, Сендзік, Михайлів, Комічак, Чубатий, Робертс і Шумейко).

Після перерви вислухано звідомлення проф. Л. Добрянського і Д. Галичина.

У двох-годинному звіті-промові проф. Добрянський вказав на зріст поваги українського чинника та назвав найважніші осяги УКК у звітовому періоді.

Після того адв. Ярема представив репрезентанта посадника Ню Йорку Ваґнера, п. Джеймса О'Браєна, який побажав Конґресові, щоб українці діждалися якнайшвидше скасування того невільництва тіла і духа, яке панує в Україні. І-ний заст. голови Дм. Галичин видрукував свій звіт окремою брошурою, яку дістали всі делеґати, й тому обмежився до вказання на найважніші моменти в ньому. Він пригадав, що вже 40 років тому українці публічно вперше маніфестували в ЗДА, а вже поверх 20 років тому, з нагоди голоду в Україні, вказували на страшний режим на Сході Европи. Закликав, щоб серед українців панувала єдність мети і єдність духа, спонтанна, без чужого поліціянта. Вказував на тісне пов'язання праці у Вашинґтоні з працею серед українського громадянства.

Прикрий епізод

Під час того, як другий заступник голови, п. Миник, скаладав звіт, ввійшов на залю през. д-р Степан Витвицький, привітаний оплесками приявних. Тоді деякі приявні почали зголошуватись: „ у справі формальній". Головуючий тоді за президіяльним столом заст. предсідника п. Василь Мудрий заявив, що не бачить тут причини до зголошування формальних внесків і дав слово през. д-рові Степанові Витвицькому для виголошення привіту. Коли цей останній ввійшов на підвищення для привітання 6-го Конґресу від Укр. Державного Центру на еміґрації, деяка частина приявних, — члени ООЧСУ й гетьманської організації, вийшли з залі, — друга частина влаштувала д-рові С. Витвицькому овацію. Після закінчення його привітального слова, в якому д-р С. Витвицький зазначив, що між Державним Центром і УКК. немає ніяких таких розбіжностей, яких не можна б мирно й приязно узгіднити і що фінансові справи не грають ніякої ролі у взаєминах між УКК і ВО УНРади, п. Миник закінчив свій звіт, а потім проф. Вовчук у формальній з а я в і запротестував, що порушено денний порядок, який не передбачував промови д-ра Витвицького. Проф. Вовчук закинув, що виступ д-ра Витвицького приготовано тайно й що воно може пошкодити консолідації. В. Мудрий спростував, що йому невідомі ніякі тайні наради, а небезпекою для консолідації назвав заяву п. Вовчука. Дм. Галичин детально пояснив, що 8 членів Екзикутиви погодились були у телефонічній косультації на запрошення д-ра С. Витвицького, а два не згодилось, та що д-р Ст. Витвицький дістав формальне запрошення за підписом проф. Лева Добрянського. Коли Г. Білинський виступив проти телефонічних косультацій, Д. Галичин пригадав, що так ділось завжди, коли неможливо було, щоб я негайних справах зійшлось

(Продовження на стор 4)

ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД НОВОГО УКК

Екзекутива: голова (chairman) УКК Лев Добрянський, президент Д. Галичин, 1 заст. А. Батюк, 2 заст. Сприньский, 3 заст. Харамбура, 4 заст. Лотоцька, скарбник адв. Пізнак, секретарі Білинський і Миник, 5-й заступник президента спеціяльно для справ молоді И. Лисогір, екзекутивний директор С. Ярема, генеральний дорадник адв. Робертс. Становище 6-го заступника президента залишилось вільне, при чому Екзекутива дістала право кооптування.

Політична Рада: А. Драган, д-р Галан, д-р М. Стахів, Галенюк, Зиблікевич, Гординський, Комічак, Тибор, Гайвас, Мудрий, Паливода, Павлович, Омельченко, Флис, Вовчук, Матула, Дужанський, Волинець, д-р Левчук, д-р Сендзік, д-р Комаринський, Степаненко, Лоґуш, проф. Грановський, проф. Смаль-Стоцький. Редактори „Квартальника" й „Бюлетеню".

Контрольна Комісія: Іванчук, Дуткевич, Новицький, Дм. Кульчицький і В. Довгань.

Суд: Ваґнер, Квітковський, Малицький, інж. Богачевський, П. Мірчук, д-р Ріпецький, д-р Р. Осінчук, Григорович і Роман Олесницький.

Список Ширшої Ради буде поданий пізніше.

Статутова Комісія: адвокат Пізнак, адв. Ярема, В. Мудрий, М. Стахів, Лоґуш, О. Лотоцька, Ю. Ревай і проф. Вовчук.

„ЗНАЄМО ТАК ПЕВНО, ЯК ТУТ СТОЇМО, ЩО ПОЯРМЛЕНІ НА СХОДІ НАРОДИ БУДУТЬ ВІЛЬНІ…"

ЗАЯВИВ ГУБЕРНАТОР ГАРРИМАН НА 6-му КОНҐРЕСІ УКРАЇНЦІВ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — „У Москві — казав губернатор стейту Ню Йорк, Аверелл Гарриман, — я не бачив квітів, — тільки тепер є там уже крамниці з ними, — але в Україні повно квітів. Є в атмосфері України щось, що треба подивляти, — це гін українців до волі. Знаємо так певно, як те, що тут стоїмо сьогодні, що народи, поярмлені на Сході Европи, будуть вільні. І знаємо також, що як довго ті народи будуть в неволі, так довго ми тут у З'єдинених Державах не можемо почуватись безпечні . . ."

У своїй знаменитій довгій промові губернатор Гарриман, який має за собою довгу дипломатичну кар'єру, м.і. на становищі амбасадора у Москві у р.р. 1943-45, і який тепер є, поруч із Адлеєм Стівенсоном, найповажнішим кандидатом Демократичної партії на кандидата у президентських виборах в наступному році, ствердив, що несподівана заява командування летунських збройних сил про приспішення своєї розбудови є „прикрим признанням, що занедбано будівництво далекопростірних бомбардувальників, коли тим часом Совєти мерщій будували їх". Кажучи про совєтську „мирову офензиву", губернатор Гарриман заявив, що нема ніякої познаки, що Совєти змінили свою остаточну ціль, якою є „піддати всю нашу планету під комуністичне володіння". Скасування залізної завіси повинно бути першою вимогою представників Заходу на першій зустрічі з представниками СССР. Роззброєння може бути тільки тоді доцільне, коли воно піддане повній і необмеженій контролі, і — навпаки — роззброєння без такої контролі було б „невибачливим гріхом". Тільки єдність між західніми вільними народами і їх сила можуть мати вплив на зміну совєтської поведінки. „Як це думає історія, слова й ідеї можуть повалити найсильніші ідеї" і тому губернатор Гарриман домагався посиленої ідеологічної пропаґанди. В дальшій частині своєї промови, яку захоплені слухачі, зібрані кількістю коло 600 осіб на бенкеті в першому дні 6-го Конґресу Українців, раз-у-раз перeривали бурхливими оплесками, — губернатор Гарриман зайнявся ширше розглядом т. зв. Акту Допомоги Втікачам, що дозволив на в'їзд 214,000 осіб поза квотовим законом. Два тижні тому, коли минула вже половина терміну тривання того закону, прибули на підставі того закону тільки 21,-00 осіб, із ними лише 3,300 дійсних втікачів з-поза залізної завіси. Гарриман висловився з найбільшим признанням про переслання Президентом саме в останній четвер до Сенату поправок до названого закону,, щоб направити переведення його в життя, при чому губернатор Нюйорського стейту назвав дотеперішню поведінку з тим законом „національним скандалом".

Поява губернатора Е. Гарримана на бенкеті викликала спонтанну овацію. Адв. Степан Ярема, який був тостмайстром бенкету, представив губ. Гаррімановi всіх членів Екзекутиви й Політичної Ради УКК й багато інших чільних громадян, учасників бенкету. Губернатор Гарриман був на бенкеті від його початку аж до самого кінця, далеко поза північ. Він захоплено оплескував чоловічий хор „Веселих Ваґабундів", що співав при бенкеті. Українські дівчата в народних одягах принесли йому китицю квітів, що її — як заявив — завезе своїй дружині.

КОНҐРЕСМЕН ФІҐЕН, Б. КОНҐРЕСМЕН КЕРСТЕН, П-НІ МЕСТА Й КОМИШЕНЕР КАН ВШАНУВАЛИ КОНҐРЕС

В імені посадника Ню Йорку Р. Ваґнера, що був перешкоджений, прийшов п. Джеймс О'Браєн, який привітав Конґрес на вступі. Підчас бенкету вітав Конґрес комишинер Кан, що ствердив великий вклад українців в ЗДА. Конґресмен Фіґен, відомий антикомуністичний борець і приятель України, в палкій промові заявив, що „не буде спокою у світі, як довго будуть порушуватись принципи волі". Те ж саме про принципи в політиці говорив, привітаний овацією, кол. конґресмен Керстен, що був головою окремої Конґресової підкомісії для розгляду комуністичної аґресії. Але до глибини зворушила приявних кол. американська амбасадорка у Люксембурґу пані Места, яка вславилась своїми надзвичайно вдумливими і для України приязними репортажами з своєї минулорічної подорожі по Совєтах. Американський амбасадор у Москві здивувався — оповідала вона — коли дізнався, що вона хоче поїхати в Україну аж на два тижні. Але вона хотіла говорити з живими людьми, а не дивитись на будні, і не пожалувала тієї подорожі. „Це багата, дуже багата країна, а в ній бідні, дуже бідні люди". Пані Места оповіла цілу низку епізодів із своєї подорожі по Україні, про свої відвідини в електрівні, про розмови зі зустрічними жінками. Вона настоювала на тому, що хоче побачити деякі помешкання робітників. Її повели до двох кращих помешкань, але вона ствердила, що це були московські робітничі родини, — все одно в тих помешканнях був бруд й непорядок. Потім вона сама зайшла до одної хати, де побачила ікону на стіні. „Це релігійна фанатичка", сказав їй офіційний territor водир. „Можливо, що вона фанатичка, відповіла пані Места, — але в її хаті панує зразкова чистота", „і це була українка" — пояснила вона. Вже тут, в Америці, вона вела розмови на тему переселювання українців з України вглиб Росії та русифікації українців. „Все одно росіянам не вдасться зросійщити українців" — вона, як каже, запевняє всіх американців.

Пані Месті, як і губернаторові Гарриманові, три українські панночки в народних одягах принесли квіти, якими вона очевидячки дуже зраділа.

Єдиним українським промовцем на бенкеті був п. Д. Галичин, що виголосив хвилюючу промову про не розривний наш кровний та чуттєвий зв'язок з Україною, її народом та його героїчною боротьбою за волю.

КИТАЙ ВИРІШИВ ДЕПОРТУВАТИ ЧОТИРЬОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ

Гонґ Конґ. — З Пейпінґу повідомлено офіційно, що китайський військовий суд розглянув справу чотирьох полонених американських летунів і вирішив їх депортувати негайно поза границі Китаю. Таким чином опиняться на свободі чотири американські летуни: полк. Едвін Л. Геллер, кап. Гарольд Е. Фішер, лейт. Роланд В. Паркс і лейт. Лайл В. Камерон. На їх прийняття прибув з Токіо спеціяльний літак з лікарями і всім потрібним для їх виїзду з Гонґ Конґу. Усі вони попали в полон під час боїв на Кореї в рр. 1952-53. Судив американських летунів військовий трибунал китайського „найвищого народного суду", обвинувачуючи їх в порушенні китайської повітряної с у в е р е н н о с т и для провокативних цілей. Їх визнано винними в „загрожуванні безпеки" червоного Китаю і „мирного життя китайського народу", але тому, що вони були „тільки виконавцями наказів американськолї військової влади" і що вони „призналися до своїх злочинів", їх вирішено тільки депортувати з території „китайської народної республіки". Крім того суд. трибунал вирішив сконфіскувати рештки їх літаків, зброю і приладдя. Проголошення рішення про звільнення летунів прийшло вісім годин після заяви індійського д и п л о мата Крішни Менона, який вернувся з подорожі до Пейпінґу, що комуністичний Китай для створення „кращої атмосфери" і для „мирних розмов" з американцями звільнить усіх 11 полонених американських летунів. Крім цих летунів в китайському комуністичному полоні має перебувати ще 52 американці.

Трієстські комуністи бунтуються проти Москви

Трієст. — Відвідини Хрущова і компанії в Беоґраді і переговори між юґославським урядом і московською делеґацією під проводом Хрущова, що відбуваються тепер у відпочинковій оселі Тіта на острові Бріоні, викликали дуже гостре негодування серед комуністів в адрійському портовому місті Трієст. Орган трієстських комуністів „Іль Ляворатore" запротестував проти намагань Москви притягнути Тіта знову до комуністичного табору, і заперечив слова Хрущова, що розрив між Москвою і Тітом був „зааранжований" Берією. Далі ствруджується в цьому часописи, що виступ Хрущова в Беоґраді захитав комуністичною партією в Трієсті. В політичних колах думають, що автором непідписаної статті в „Іль Ляворатore" є провідник трієстських комуністів, Вітторіо Відалі, названий за свою безоглядну діяльність в Мексику „мексиканським яґуаром". Трієстська комуністична партія деклярує себе незалежною і від Москви і від Риму, значить від італійських комуністів.

Уряд Ідена має 59 голосів більшости

Лондон. — За остаточним підрахунком голосів у парляментарних виборах, що відбулись в Лондоні ще минулого четверга, консервативна партія віднесла світлу перемогу, здобувши 346 послів при 277 послах Партії Праці, Ліберали здобули 5 мандатів, а північно-ірляндські самостійники двох (обидва перебувають у в'язниці). Маючи тепер переваґу 59 мандатів над усіми іншими партіями, а 69 над лейбуристами, консервативний уряд Ідена здобув у виборах не тільки апробату від англійського народу, але й тривку та незалежну від коньюнктури парляментарну більшість.

Аденауер вніс законопроєкт про творення армії

Бонн. — Західньо-німецький уряд передав в останню суботу до парляменту законопроєкт про покликання до нової армії зголошених уже добровольців. 3-го червня цей законопроєкт стане предметом розгляду головами автономних німецьких урядів, а 10 червня почне над ним дебати західньо-німецький парлямент, так, щоб перед виїздом парляменту на літні ферії 17 червня закон набрав діючої сили. Цей закон оформить теж службово г е н е р а л а Шпайделя і інших старшин, приділених до Головної кватири командування збройними силами НАТО. Приспішуючи акцію творення нової армії у зв'язку з „невтралістичною" кампанією Совєтів, канцлер Аденауер одночасно заапелював до західніх держав повести акцію щодо порозуміння в справі загального роззброєння із ґарантією точної контролі над роззброєнням.

В СВІТІ

● **Над Південно - Китайським** морем ще 11 квітня сталася катастрофа комуно - китайського літака, який віз пресових кореспондентів на азійсько - африканську конференцію до Бандунґу. Тоді згинуло 15 осіб, здебільша чільних комуністичних журналістів, і тільки 3 особи з залоги врятувались. Індонезійська слідча комісія оприлюднила тепер широкий звіт, в якому стверджується, що причиною катастрофи був вибух малої годинникової бомби, приміщеної серед баґажу подорожніх.

● **У Лондоні** почав падати в останній четвер вечером, якраз тоді, коли скінчилось голосування у парляментських виборах, зливний дощ. Не зважаючи на це, тисячі людей стояли на найбільших майданах Пікаділлі Сіркус і Трафалґар Сквер, стежачи за звідомленням радіогучномовців про вислід виборів. Проголошення вибору чільних і загальновідомих діячів консервативної і робітничої партій, як Черчила, Ідена, Етлі, Моррісона й інших — публіка зустрічала окликами й оплесками.

● **Невільництво в С о в є т а х** знайшло докладний опис у ще одному офіційному документі: Міжнародна Ліґа Охорони Прав Людини, підпорядкована Об'єднаним Націям, видала звідомлення на 250 сторінках друку, оперте на офіційних документах різних урядів та зізнаннях 3,000 с в і д к і в. У звіті стверджується, що умовини життя в совєтських таборах примусової праці, себто кацетах, дещо покращали, але це тільки зменшило різницю поміж мешканцями великого табору невільничої праці, яким є Совєтський Союз, і офіційними в'язнями, засудженими на важкі роботи.

● **У комуністичному К и т а ї** перехоплено буцімто ще шістьох „шпигунів", скинених парашутами. Три з них нібито поставили спротив і їх відразу застрелили, а трьох інших засудили на смерть і розстріляли, повідомляє комуністичне радіо з Пейпінґу.

● **Французькі альпіністи** зійшли на шпиль гори Макалю в Непалі (Гімаляї), що має 27,790 стіп висоти. Макалю знаходиться на південь від найвищої там Еверест і стояв на четвертому місці „нездобутих" досі гірських шпилів. Експедицією французьких альпіністів керував 40-річний Жан Франко.

● **Західні альянти** відмовились звільнити передчасно німецького адмірала Деніца, засудженого на 10 років в'язниці як воєнного злочинця. Термін його кари, внедовзі кінчається.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA". P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАУКА ШОСТОГО КОНҐРЕСУ

В аннали нашої історії вписали ми впродовж трьох передостанніх днів травня одну сторінку, яку варто б вивчити напам'ять усім тим, що беруть участь в суспільному житті та ним інтересуються. Був це Шостий Конґрес Американських Українців, що відбувся в готелі Комадор в Ню Йорку в днях 28, 29 і 30-го травня та в якому взяло участь 430 зареєстрованих делеґатів різних наших товариств і організацій і багато місцевих та позамісцевих гостей. І коли такі події звичайно характеризується успіхом або неуспіхом, то цей Конґрес можна б назвати тільки доброю, хоч часом і прикрою наукою, бо практичний результат того Конґресу в жадній мірі не відповідав його завданням. Проте, і ця наука поплатилася б морально і матеріяльно, якщо б вона — як кажуть — не пішла до бука, та коли б її взяли собі до серця всі ті, що беруть участь у суспільному житті і ним інтересуються. Це відноситься в першу чергу до перебігу Конґресу.

Перебігом Шостого Конґресу навряд чи хтонебудь з його учасників міг би похвалитися. Навпаки, ми переконані, що коли делеґати роз'їхались додому та коли промине „конґресова гарячка", то багато з них спускатиме очі, зустрічаючись з тими, що їх делеґували. Бо під час Конґресу далеко не всі його учасники думали про його ціль і завдання, забуваючи про зовнішньо-маніфестаційний характер того великого зібрання, та завівши на ньому „політику, яку наші прибулі після війни співгромадяни часто характеризують, як „таборову".

Під час Конґресу було дві суперечні проблеми: кандидати до уряду і резолюції. Левину частину конґресового часу витрачено на „за" і „проти" кандидатів, а на резолюції, чи пак на одну з резолюцій витрачено його менше тільки тому, що його вже не було; казали залишити залю, або платити за неї додатково пів тисячі долярів. Але, приглянутись дещо ближче тим „проблемам", виявиться, що вони самі не були жадними аж такими проблемами, на які треба було б витратити дорогий час Конґресу. Натомість вони були притокою та формою вияву тієї основної української проблеми, яку свого часу названо в цьому щоденнику „прокляттям історії", бо тільки так можна назвати наш розбрат і нашу поведінку в таких випадках.

Причини нашого розбрату або його вияву часто дуже благі. Такі вони були і на минулому Конґресі. В кожному разі не були вони аж такі, щоб на них витрачати весь час Конґресу. Але ж, хіба не благою причиною було „пірвання Гелени", що викликало Троянську війну? Це залежить у великій мірі від ступня зрілости і політичного вироблення суспільства, а це, що можна було спостерегти на Конґресі, не виставляє нам найкращого свідоцтва. Правда, це вже є „привілеєм" маси кричати в одній хвилині „осанна" а в другій „распни", але на Конґресі не було, зглядно не повинна бути маса, а тільки парляментарі, що слухають арґументів та мають власну думку і опінію. Її не завжди можна було побачити на тому Конґресі.

До темних сторінок Конґресу треба зарахувати поведінку частини учасників під час появи на залі нарад такого заслуженого громадянина, як теперішній президент УНР в екзилі. Навіть найбільші партійні антагонізми не виясняють такої поведінки і жаден партійний патріотизм не виправдує такого кардинального знехтування хочби простої пристойности. Таку саму думку ми висловили три роки тому, коли подібну „демонстрацію" були влаштували на попередньому Конґресі члени тієї групи, проти яких була звернена теперішня демонстрація, хоч особа Президента тут ніпричому.

Інцидент з заверненням на залю одної з устійнених на комісії резолюцій тим більш жалюгідний, що він захитував віру в доказувану в інших випадках шляхетність деяких осіб, яких хотілось поставити за приклад розуму і толеранції.

Наводимо в першу чергу ці тіні Конґресу, бо на їхньому тлі тим виразніше виступить факт, що нашу найважливішу внутрішню справу, нашу консолідацію, все ж таки пощастило зберегти, хоч вона вже „висіла на волоску". І це, що її пощастило зберегти, напевно на радість всій нашій спільноті і нашим приятелям та на превеликий жаль нашим ворогам, запишімо великими і світлими літерами в нашій історії, щоб з цього вчились та брали собі приклад інші. Запишімо це теж як велике признання всім учасникам Конґресу, бо вони, не зважаючи на всі тіні того Конґресу, все ж таки зрозуміли, що ніхто з нас, жадна з наших груп не може тріюмфувати коштом другої. Наш найбільший тріюмф — це наша єдність.

ПЕРЕСТОРОГА ҐРУНТЕРА

Коли головний командант збройних сил Організації Північно-Атлантійського Пакту летить до Ню Йорку з головної кватири під Парижем, щоб виступити з публічною промовою, та ще й перед конґресом посадників американських міст в готелі „Валдорф Асторія", то це вже подія сама по собі, незалежно від змісту промови. Коли ж ця промова має суто політичний зміст, водночас трактує про основи військового плянування вільного світу для оборони його проти смертельної небезпеки комуністичної аґресії — то це велика міжнародна подія, варта найпильнішої уваги. Трудно теж уявити собі, щоб американський генерал на такому чільному становищі міг виступити з такою промовою на власну руку, не порозумівшись з найвищими військовими й державними чинниками ЗДА, а може й не тільки ЗДА, бо він є експонентом 15-ти держав, приналежних до НАТО.

Короткий зміст його промови був уже поданий в негайній новинці. Його можна пригадати одним реченням: Ген. Ґрунтер перестеріг керівників вільного світу, що будь-яке політичне порозуміння з Совєтами не може порушити двох наріжних каменів, на яких спирається вся „стратегічна філософія" Заходу: посилення західньої збройної сили німецькими військами та збереження атомової зброї, яка єдино — разом із американськими заморськими базами — втримує „рівновагу" сил між Сходом і Заходом. Щоб пояснити ближче: без 12-ти німецьких дивізій існуюча армія НАТО, зокрема її суходільне військо, може тільки сповільнити темп великого совєтського наступу на европейський Захід, але не всилі його зупинити й відкинути. Можна це буде зробити тільки при німецькій співпраці. Без цієї співпраці треба було б, виходить логічно, з боями віддати европейський континент аж до Атлантику большевикам і застосувати т. зв. периферійну стратегію, подібну до тієї, що її застосовано у війні проти Гітлера й Муссоліні — бомбардування ворожих вихідних пунктів, комунікаційних ліній і стратегічних позицій з летунських баз та повільна підготова до відвойовування втраченої території. Навіть повному ляїкові мусить бути ясна різниця між воюванням на середньо-европейській території та відкиненням ворога на Схід зараз же у першій стадії війни успішним протинаступом, — і „периферійною" війною, із страшним знищенням усього центрального і західньо-европейського театру війни спершу совєтським наступом і окупацією, а потім офензивною альянтською акцією. Недарма німецькі пацифісти твердять: „Німеччина може пережила б ще одну окупацію, але не пережила б ще одного визволення". При величезній кількісній перевазі совєтської суходільної армії включно з сателітами над суходільними військами НАТО — рівноважить совєтську силу тільки альянтська (американсько-англійсько-канадійська) атомова зброя. Вправді Совєти мають її також, але менше і гіршу, і поцілити нею західні центри їм багато трудніше. А американці володіють летунськими й морськими базами, з яких буквально впродовж годин можна поцілити кожний пункт на совєтській і китайській території, і тих суходільних та літаконосних баз є така маса, що знищити їх неможливо, отже й охоронитись ворогові проти нищівної відплатної акції Америки неможливо.

Тільки усвідомивши цей стан — можна як слід зрозуміти глибокий сенс совєтської „мирової офензиви", з одного боку, і стурбованого голосу перестороги генерала Ґрунтера — з другого. Всі ці настирливі й наполегливі совєтські заходи йдуть у трьох напрямках, які нібито мають на увазі замирення в Европі й широкому світі, але насправді мають на меті знищити військову силу Заходу: 1) зневтралізуванням Німеччини позбавити НАТО німецьких дивізій і тим самим автоматично зіштовхнути збройні сили НАТО на рівень куди нижчий від рівня збройних сил комуністичного бльоку з його, буквально, сотнями піхотних дивізій, 2) забороною атомової зброї відібрати Заходові ту зброю, яка ще сяк-так зрівноважує нерівність сил західнього і східнього бльоків, і 3) скасуванням американських заморських баз остаточно позбавити Америку переваги над СССР і комуністичним Китаєм, яка полягає в тому, що Америка є ближче до обох тих комуністичних великодержав, як ті ворожі держави до Америки. Джеймс Рестон з „Н. Й. Таймсу", який дістав недавно нагороду за найкращу інформаційну газетну службу з Вашинґтону, звертає увагу в статті „Доллес і червоні" на те, що у своїх трьох останніх проєктах роззброєння большевики послідовно настоюють на ліквідації „всіх військових баз на чужих територіях", маючи на увазі власне американські заморські бази. Додаймо, що це своє домагання вони підмуровують демагогічною пропаґандою, яку ведуть в цілому світі, про „американський імперіялізм", вказуючи на приявність американців у пунктах, які оперізують СССР і комуністичний Китай. Совєти кричать, що американські залоги в цих пунктах є доказом окупації й експлюатації американцями чужих територій. Очевидно, комуністи дуже добре знають, що це — брехня, бо на приявності американських баз тільки користають військово і економічно Філіппіни, Японія, Південна Корея, Формоза, Західня Німеччина, Англія, Еспанія та інші „уярмлені американцями" країни. Зате промовчують комуністи іншу, теж їм добре відому правду, що ті заморські американські бази є повсякчасно смертельною пересторогою для Москви і Пейпінґу, щоб ці останні не зважились перетворювати холодну війну в гарячу.

Промова генерала Ґрунтера закінчувалася знаменним зворотом: „У найменшій мірі не непокоять мене політичні лідери, які поведуть оті дискусії (з большевиками). Не маю нічого іншого, як тільки довір'я до них. Хочу тільки бути певним, що ці лідери, які, зрештою, виконують лише директиви, одержувані від народу, мають поважну підтримку від поінформованої публічної опінії, — що нарід розуміє, в чому суть справи, і що нарід має міць серця перевести цю справу як слід". Ясно, що коли лідером Америки є сьогодні Двайт Девід Айзенгавер, то він знає чудово, які є суто стратегічні цілі нібито суто політичної гри Совєтів. І він і Іден і Фор з їхніми міністрами закордонних справ напевно знають, що саме тому за всіми фразами про закріплення миру насправді криється ціль — здобути вигідніші стратегічні позиції для ведення війни проти Заходу. Такі виступи, як оцей виступ генерала Ґрунтера, свідчить про те, що найвищі військові керівники Заходу, між якими є люди не тільки неперевершених військових кваліфікацій, але й високого політичного розуму та шляхетного світогляду, пильно стежать за ходом політичних подій і забирають слово тоді, коли це потрібно. В цьому велика потіха й надія, що весь нинішній „невтралістичний" барабанний шум не зведе нанівець мілітарної сили Заходу.

НОВА ПОЛІТИЧНА ЗАГАДКА АРҐЕНТИНСЬКОГО УРЯДУ

Телеграми з Буенос Айресу 19 травня ц. р. сповістили, що палата послів після дводенної гарячкової дискусії, 121 голосом проти 12 схвалила законопроєкт уряду про відокремлення Римо-Католицької Церкви від держави. Наступного дня цей законопроєкт підтримав пероністичний сенат. Ухвалений закон вимагає скликання впродовж шести місяців крайової законодавчої конвенції, яка має передискутувати поправки до конституції, щоб визначити відносини між Церквою і державою.

Ці вістки передано в супроводі виснень, що Арґентина — це країна з 93 відсотками католицького населення і що католицька релігія признана в ній державною за конституцією, яку складено негайно після проголошення незалежности від Еспанії в 1810 р.

Коментуючи ухвалу арґентинського конґресу, „Н. Й. Таймс" 21 травня пише в редакційній статті: „Боротьба між президентом Пероном і Римо-Католицькою Церквою в Арґентині — це одно з найдивніших і найцікавіших явищ в сучасній історії Латинської Америки. Вона становить загадку для найкраще поінформованих знавців арґентинських справ і ніяк не може послужити ключем до їх виснення навіть для самих арґентинців. Теперішнє намагання відокремити Католицьку Церкву при допомозі змін відповідних конституційних параграфів — це логічний і передбачуваний крок у цьому конфлікті. Точка зору, яка обурює релігійно настроєних арґентинців і зворушує католиків в інших країнах — це спосіб, яким Перон іде до своїх цілей. Він з розмислом вирішив піти в наступ і завдати шкоди Католицькій Церкві в Арґентині. Він виарештував багатьох священиків за оборону Церкви. З тієї самої причини він виарештував провідників Католицької Акції і усунув від праці багатьох учителів і урядовців, обвинувативши їх в тому, що вони „не респектують" президента, або просто признаються до релігійности.

Тижневий журнал „Тайм" 4 квітня подає такі виснення до протицерковної політики арґентинського президента: „Упродовж восьми років, відколи він став президентом, верховода Хуан Перон жив доволі згідно з католицьким духовенством... Одначе останнього року цей силач, що ненавидить всяку опозицію, почав непокоїтися впливом духовенства на організацію робітників, професіоналістів і студентів, а ще більше тому, що в провінції Кордова постав зародок католицької політичної партії. В жовтні останнього року уряд Перона започаткував безпосередню нагінку на Церкву... Поліція заборонила католицькі зібрання, заарештувала 13 священиків, під закидом недостатньої пошани до влади, конґрес узаконив розводи та проституцію і заборонив публічні релігійні процесії."

Нема сумніву, що впродовж найближчих шести місяців появиться багато різних коментарів про теперішнього президента Арґентини Хуана Домінґо Перона, якого вже здавна не тільки закордонна, але й арґентинська преса обвинувачує в намаганні завести безконтрольну особисту диктатуру. Тому, що Арґентина є одною з найсильніших країн Латинської Америки, вся Західня півкуля затривожена посяганням по диктаторську владу її президента. Це викликає занепокоєння в інших республіках тим більше, що Перона вважають за загадкову людину, замислів і метод якої насправді ніхто не знає, і тому не можна передбачити його потягнень. Герберт Метюз, у магазині „Н. Й. Таймсу" з 1 травня, у статті „Перон: загадка Західньої гемісфери", стверджує, що арґентинський президент, хоч і живе, як інші президенти, в прозорій скляній скрині, але „насправді це є самітна людина, без друзів, не люблена й без любови до інших... Є такі особи, які думали, що він їх любить, доки не викинуто їх брутально, як брудну, зужиту рукавичку".

Переповівши історію його життя і успіхів аж до часу, як став він президентом, автор доводить, що Перон нищить всяку опозицію для того, щоб бути всевладним і незаперечним паном у своїй країні. Це — причина, чому він зліквідував опозиційну пресу, розбив зав'язки радикальної партії, а коли почався рух християнських демократів, то настрашився його більше, ніж різних консерватистів та соціялістів. Статтю закінчує Метюз так:

„Для Арґентини перонізм не був успішним експериментом. Для генерала Перона це був особистий тріюмф. Він добився й осягнув найвищу владу і держить її без спротиву, в теперішньому моменті навіть неможливому. Картина може змінитися, бо його сила може виявитися далеко слабшою, ніж виглядає назверх, одначе сьогодні ніхто не може вказати на якусь силу або людину, що могла б стати для нього загрозою. Хуан Домінґо Перон не був слугою жадної людини — мужчини чи жінки. Він не народився великим і велич не спала на нього. Він став великим, бо має в собі матеріял, притаманний диктаторам. Він стоїть тепер на п'єдесталі, як „перший урядовець", чи „перший спортовець" або й „перший робітник".

Він насправді перший у всьому, за вийнятком першенства у серцях своїх земляків".

Одначе, останнє потягнення арґентинського уряду, доконане з наказу Перона — це перше потягнення для знищення опозиції шляхом зміни самої конституції. Це засаднича справа, яка дасть нагоду переконатися, чи в Західній півкулі може бути людина, сильніша від основних законів, опертих на півторастарічній традиції.

(С)

ЧОРНИЙ РИНОК В СОВЄТАХ

Як відомо, в Совєтах немає ніякої приватної торгівлі, приватних крамниць, реміснчих варстатів і т. п.

Промислові продукти розподіляються тільки через державні крамниці або кооперативи, які з кооперативами в нашому розумінні не мають нічого спільного, бо повністю залежать від держави. Швець і молочар, фризієр і шофер — це слуги держави. Вийнятком становить тільки т. зв. колгоспний базар, де колгоспники можуть продавати свої продукти, але під умовою, що перед тим здали державі призначений їм контингент.

Але колгоспні базари та державні й кооперативні крамниці стали вихідною точкою для чимраз зростаючого чорного ринку, який має немалий вплив на державні ціни. Недавні гострі напади „Ізвєстій" на „спекулянтів" вказують на те, що в Совєтах просперує не тільки чорна торгівля, але й нелеґальна приватна торговельна організація.

З цих самих „Ізвєстій" довідуємося, що, поки до порожних державних крамниць надійдуть приділені товари, добре зорганізовані спекулянти дістають про все докладні відомості, маючи своїх спільників не тільки в розподільчих централях, але й у міністерствах. Ці спекулянти закуповують переважно ще в централях величезні кількості товарів, починаючи від дитячого одягу аж до авт та різних машинових деталів, щоб їх опісля з добрим зиском продати „на чорно". „Ізвєстія" зазначають, що ці спекулянти добре відомі продавцям державних крамниць та органам безпеки. „Потягнуть якогось із цих спекулянтів до суду, то для нього знайдуться сотні виправдань, і справа кінчиться звичайно невеликою грошовою карою" — нарікає згаданий орган уряду.

В зв'язку з цим наводимо уривок з листа, що його одержала недавно одна родина в Західній Німеччині: „Ніяких речей нам не присилайте. Л. поїхала по Чернівець, де купила на чорному базарі гарний плащ, суконку та мешти. Аби тільки гроші".

Приватна рука вмачає глибоко свої пальці не тільки в дрібній торгівлі, але сягає і в більші державні торговельні операції. Московська „Правда" критикує одну централю для закупівлі збіжжя, яка маючи 200 службовців, не змогла в призначеному реченці закупити приписаної кількости збіжжя. Це вдалося аж тоді, коли до цієї акції приступив приватний чоловік, який за певний відсоток, закупив для згаданої централі потрібне збіжжя. Якщо можна державі, то чому не вільно нам, — думають колгоспники. І стало вже звичаєм, що переобтяжені працею колгоспниці не йдуть самі на базар, а продають свої продукти посередникам вдома, а ті вже по спекулятивних цінах продають їх далі.

Іншою ділянкою, в якій приватники грають не малу ролю, є транспорт. Автомобільна продукція в Совєтах зросла так, що приватна особа має можливість набути авто. І саме ці приватні власники авт, які звичайно працюють в державних установах, спекулюють автами, роблячи з цього головне джерело свого заробітку. Є також приватні мешканеві посередники, які добре заробляють, бо в Совєтах постійно голод на мешкання, особливо в містах. „Бабушка Маша", пишуть „Ізвєстія", яка сидить постійно на базарі в Ростові і позичає гроші на лихварські відсотки, не є одиноким „приватним банком" в Ростові. Є їх повно по всіх містах Совєтського Союзу.

Нестор

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і Ваших рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи.

Ярослав Курдидик

МІЛІТАРНИЙ СФІНКС — КИТАЙСЬКА КОМУНІСТИЧНА АРМІЯ

Ще в червні 1945 року багато шуму наробила вістка про перехоплення важливих таємних документів Мао Тсетунґа. Коли їх опубліковано, виявилося, що цей комуністичний китайський ватажок запланував — очевидно, за згодою і апробатою Москви — дуже далекосяжні підбої: 1) До кінця 1955 р. підкорити Індо-Китай; 2) до 1960 р. цілковито опанувати решту Південної Азії, — Бурму, Тайлянд та Індонезію, а до 1965 р. мирними засобами приєднати також і Цейльон і 3) розтягнути в дальшому мережу своїх впливів на Японію, Філіппіни, а там і на арабські краї та Африку.

До здійснення цих плянів мали б бути вжиті два засоби — комуністична індоктринізація і мілітарна сила. Нас цікавить цей другий фактор червоного Китаю — мілітарна сила, з якою західні альянти зустрілися вперше на полях бою в Кореї, і готові зустрітися ще раз, коли б прийшло до війни на Далекому Сході.

До часу Корейської війни китайська комуністична армія була „великим невідомим" або, краще сказати, „мілітарним ребусом", якому тепер, з уваги на його постійний ріст і значення, військові експерти намагаються скласти повну характеристику з усіма додатніми і від'ємними сторонами.

Китайська армія — одна з наймолодших, але й найбільших армій у світі. Воєнні знавці червоного Китаю подають, що на терені цього велетня є тепер коло 100 мільйонів осіб, яких можна було б ужити, як вояків або допоміжну військову службу, головним чином, як робітників при виконуванні різних стратегічних завдань. З цієї величезної маси охоплено й використано досі дуже невелике число придатних до військової служби людей.

Незаперечним фактом є те, що, відколи червоний Китай закріпив своє панування, баланс мілітарної сили Далекого Сходу різко пересунувся на користь большевиків, і підсилює його щораз могутніше.

За офіційною статистикою, збройні сили комуністичного Китаю мають нині: 210 дивізій піхоти (коло 2 мільйонів вояків), 50 тисяч моряків воєнної фльоти і 75 тисяч вояків-летунів. Крім цього понад мільйон т. зв. „військ внутрішньої безпеки", 4 окремі артилерійські дивізії та 6 технічних дивізій і 3 мільйони молоді, охопленої у парамілітарних формаціях, що їх у відносно дуже короткому часі можна перевести в ряди дійової армії.

Червона китайська армія росла і міцніла в постійних боях, і командує нею здебільшого той самий старшинський склад, який вів її до перемоги. Її традиція наскрізь агресивна. Американські військові експерти дають китайському комуністичному воякові досить високу оцінку. Головна прикмета його — витривалість в марші, в бою, чи в поборюванні перешкод. Він рідко коли заломлюється духово, слухняний і здисциплінований. Він терпеливий на біль, а смерть трактує, як неминуче зло. Зрозуміло, що коли китайську комуністичну армію порівнювати з армією національного Китаю, то вона має над нею грізну

(Закінчення на ст. 3-ій)

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(36

Я, спішучись, щоб не втратити черги, засипаю моїми порученнями й похвалами, що то „за файни хлоп" отой „шофер з Варшави", що мені дуже смішно, що ви не маєте кого, та й пролетаря заарештовуєте й тримаєте, а там десь на нього жінка й мама чекають у... Варшаві. Вилущивши всі арґументи, вертаюсь до черги. За яких п'ять хвилин цей молодий націоналіст прибігає до мене і шепче:

— О — я вам подякувати маю... Та ви легкі на руку, бо...

— Та „злам писк"! — засичав я до нього й трохи не копнув його, бо ж у черзі стоїть отой переді мною молодий і дивно мовчазний чоловік.

Наближаєся я до дверей читальні „Просвіти" в Королівському Любичі, де містилось НКВД і де видавали для біженців поляків перепустки на Захід. Перед дверима стояв озброєний міліціонер. Уже недалеко дверей той замкнений, холодний, молодий чоловік наблизився до мого вуха й тихо-тихо сказав:

— Пане! Тильно безчельне патшиць в те москевске морди! Бо іначей, як відзен, зьле може биць з панем!..

Я заскочено дивився на нього. З наголосу його я ствердив, що це був варшав'як. Я мовчав. Але його завага додала мені відваги, вже хоча б тому, що перестав він бути для мене підозрілим типом.

Прийшла черга на мене. Сміли́м рухом увійшов я до середини читальні. Переді мною праворуч сидів молодий ґепіст, а ліворуч старший, десь у моєму віці. Умлівіч рішаюсь іти до старшого; подумав я, що, може, не буде такий задирикуватий, як кожен молодий большевик. Я й не помилився.

— Ваша фамілія?

— Вінценти Островідз!

— Раждьон года... ?

— 1897.

— Гдє?

— Катовіце.

— Уліца?

— Коллонтая 12.

— Наці о нальность? Поляк? Да?

— Так єст! — відповідаю щораз спокійніше і в мазурському наголосі.

Манесенький, шириною двох пальців, квадратик паперу, на нього падає печатка, по середині кладе підпис і цей папірчик наставляє мені.

Я старався бути опанованим і взяти цей свисток дорогого папірчика спокійно.

— Вшисткеґо найлепшеґо! — і... в двері, чуючи звук моїх прощальних для большевика слів, які мене сильно перелякали, бо, власне, сказав я їх у польській мові, але цей привіт є український!

За той час і обидва К. дістали такі папірчики й нетерпеливо ждали на мене надворі. Селянинові заплатили ми нашу частину за фіру, подякували йому за його добру волю, що заждав іще, поки не дістанемо перепустки, і розпрощались із ним. Він щиро побажав нам дальшої щасливої дороги. Вступили ми ще до коршми, випили по дві шклянки чаю і, вийшовши з коршми, сіли ще на принагідну фіру й три кілометри доїхали до кордону.

Серце в грудях почало сповнятись надією. Кров починала наливатись до м'язів. Я почув подих вітру на моїм обличчі. Я чув, як осіннє сонце напоювало собою листки беріз, як ті листки шуміли і грали таємні осінні мелодії. Від 19 вересня, від хвилини приходу на наші землі большевиків, я всього того не відчував!

Ми доїхали до самого кордону, до рогачки. Всіх нас, у цій готовій до переходу групі, було до 200 душ. Біля рогачки, що останньою перепоною стояла впоперек дороги, стояла дерев'яна будка, а коло неї два, у сірих, брудних та заболочених чоботях, солдати. Обидва молоді. На виду худі та сірі, втомлені. Далеко, на яких 250 метрів напереді, виднiла така ж друга рогачка, коло неї дерев'яна зеленавого кольору будка. На дорозі вештались у зелених одягах німецькі солдати.

Ми ждали на приїзд НКВД, яке передасть нас німцям. Большевики зволікали, а мені хвилини оливом по душі починали пекти. Я пішов у ліс, що таки при дорозі ліворуч. Приглядаюсь стежкам... на всякий випадок! Місце для переходів — прекрасне! Нарвав до кишені ялівцю, поклався на траві й у сонця, у синяви сили набирав і відваги.

Коло години 10,45 ранку заторохтіло авто. Я зірвався на рівні ноги і опинився у першій чвірці біля рогачки. Старшини НКВД — один із тих, що мене нотував — щось у будці поладнали і вийшли, стали ждати. Заворушились і по німецькому боці. Двоє німців старшин рушили вперед, а від нас рушили ґепісти. Сходились на середині демаркаційної лінії. Я вже спокійно приглядався цій церемонії. Обидва німецькі старшини йшли рівним, тим прусацьким, чи пак — тевтонським кроком; большевики йшли... „моряцьким", вихилястим кроком. Зійшовшись, старшини подали собі руки.

Дали нам знак — почали ми йти. Ці перепустки забирали від нас два совєтські солдати.

Коли я опинився по „німецькому" боці, тоді вперше за останні три місяці глибоко, вільно, далеко і з поривом відідхнув повними грудьми й чув я, що мої очі сяли щастям!

Зняв я очі в тиху, осінню синяву неба і зворушеним серцем склав мою подяку Всевишньому!

З С. К. і з його братом ми обнялись. Я подякував їм за їхню моральну поміч, за подану руку до втечі з большевицької, московської тюрми народів на волю: на Захід!

Ситий, червоний німчисько дивився на нас і сміявся!..

Це було дня 9 листопада 1939 року.

А за шість тижнів я вже був у Римі.

Записник закінчено в Римі, 2 лютого 1940.

НЕВІДЖАЛУВАНА ВТРАТА

30-го квітня шикагівська громада провела на вічний супочинок бл. п. Іллю Семянчука. Замість вшанувати величавим бенкетом шістдесятиріччя великого громадянина — довелось попрощати його в сумнім цвинтарнім поході. Ще недавно проводив він кількагодинні нарадизбори Кредитово - Щадничої Каси в Шикаго, якої він був основником і незмінним президентом. Проводив він тими зборами з питомою йому енергією і тактом, вміло уникаючи якихнебудь загострень, не допускаючи навіть ніяких сумнівів щодо понадпартійности тієї господарської установи. Ніщо не вказувало, що його організм вже в тому часі винищував ворог людства ч. 1 — пістряк. Та недовго по тім його останнім виступі невилічима недуга прикувала його до ліжка. Помимо всіх заходів лікарських не вдалося врятувати його. Та навіть в часі недуги, він живо інтересувався усіма проявами громадського життя Шикаґа. Близькі його співробітники і знайомі не тратили з ним зв'язку до останніх хвилин. Ще перед Великоднем виглядало, що в його здоров'і зайшла певна поправа, він плянував навіть зайти до Церкви. Та тиждень пізніше наблизився неминучий кінець. Відвідини всч. о. ігумена д-ра Гавліча і о. Віктора принесли йому духову рівновагу, та не злегшили тяжких терпінь. Помер він у четвер, дня 28-го квітня 1955 р.

Вістка про його смерть тяжкою жалобою покрила його родину і цілу активну шикагівську громаду. П'ятницева Панахида, відправлена всч. о. ігум. Гавлічем, зібрала велику масу народу, що щиро оплакувала невіджалувану втрату. Похорон відбувся в суботу. Велика участь громадянства в церковній відправі і в похороннім поході засвідчила ще раз, що українці Шикаґа з повним пієтизмом заховують в пам'яті небіжчика. На цвинтарі прощали покійного: всч. о. Віктор, ЧССВ — від парафії та представники громадянства.

Вл. п. Ілля Семянчук народився в березні 1895 р. в селі Опришівці біля Станиславова, в старій, патріярхальній селянській родині. Гімназію закінчив в Станиславові іспитом зрілости в 1914 р. В першій світовій війні був покликаний до війська, а в 1918 р. перейшов в ряди Української Галицької Армії в ранзі поручника. Брав участь в боях за Львів і перейшов цілу визвольну кампанію, закінчуючи її табором інтернованих в Тухолі. Перебування в таборі підорвало його здоров'я, але, вернувшись до Станиславова, з місця стає до праці як організаційний референт Кооперативного Комітету. Та нагінка польської поліції і вкінці загроза особистого арештування змусили його тайком пробратися до Чехословаччини, де закінчує економічні студії на Карловім Університеті в Празі, здобуваючи титул інженера економічних наук. У Празі проходить теж перший практичний вишкіл, спершу в банку, а опісля у великім торговельнім підприємстві. В 1930 р. Надзірна Рада Окружного Кооперативного Союзу звертається до нього з проханням - закликом вернутися до Станиславова і обняти провід Союзу, який внаслідок кризи стояв на грані банкротства. Він кидає Прагу і певну посаду та спішить на службу народові. Невичерпана енергія, вмілий добір співробітників, велика послідовність і надзвичайний такт Покійного — все це вкоротці дозволило Союзові піднестися з занепаду і вибитися на чолове місце серед кооперативних установ Західної України. Та інж. Семянчук не ограничувався тільки до праці в Союзі. Він є в проводі усіх установ Станиславова, а згодом входить також до Надзірних Рад наших Коопративних Централь у Львові. І на кожнім відтинку він віддає всі свої сили і всі свої вмілості на службу народній справі. Вийшовши сам з-під селянської стріхи, він розуміє як найкраще наше галицьке село, а зорганізоване селянство цінить і любить його, як свого провідника і учителя. Большевицька інвазія застає його в Станиславові, але за його непримириму боротьбу з комунізмом доводиться йому переходити тяжкі хвилі впродовж усіх 22 місяців большевицької окупації. По втечі большевиків береться з великою енергією до організації українського життя, стаючи на чолі обласної управи. Влучення західніх українських земель до Генеральної Губернії, застає його на тому пості. Німці пропонують йому пост в німецькій адміністрації, та він рішуче відкидає цю пропозицію, а переходить до дирекції відбудованого Українського Кооперативного Банку, на якому пості залишається аж до покликання його на Начального Директора Центросоюзу у Львові. Загроза нової окупації Західньої України большевиками виганяє його на скитальщину. Переходить тяжкі хвилини під час комуністичної револьти на Словаччині і тільки з трудом виривається з рук большевиків. По закінченні війни перебуває в таборі в Ашафенбурґу, де займає пост команданта табору. В 1949 році переїздить до Америки, спершу до Филаделфії, а потім до Шикаґа. Працюючи як бухгальтер — він усі вечорі посвячує на організацію громадського життя серед новоприбулих. Це йому саме завдячують шикагівські діти постання Оселі в Раундлейку. Його енергія і невсипучість заставили цілий ряд активніших громадян зорганізувати кооперативне товариство „Самодопомога", яке й є власником дитячої оселі. Рік пізніше, завдяки його заходам, починає діяти перша в Шикаго українська кредитово - щаднича Каса, яка — подібно, як і „Самодопомога" були засуджені скептиками на короткотривалість, — а яка розрослася сьогодні в поважну фінансову установу. Вибраний президентом на основуючих зборах Каси — інж. Семянчук залишився на цьому пості до смерти, вкладаючи в її розбудову кожну вільну хвилину часу. Його широкогранна натура не позволила йому ограничуватися тільки до господарського сектора, він входить до проводів цілого ряду інших установ. І подібно, як в краю — інж. Семянчук своїм тактом і працею здобуває собі симпатії широких кругів громадянства. Він ніколи не активізується в політичних групах, ніколи не входить в політичні спори, а все стоїть на понадпартійній плтформі, вміючи докладно оцінити, чого нам всім тут, на американському ґрунті потрібно. Не раз його такт і його ініціятива зуміли в зародку зліквідувати непотрібну політичну боротьбу наших чисельних груп.

Вл. п. Ілля Семянчук залишив по собі дружину Марію з Процишинів і донечку Оленку. І хоч як тяжко найти слова потіхи по тій невіджалуваній втраті — то може великий їх біль зменшить певність, що вся активна українська громада Шикаґа клонить голову в тяжкій жалобі по великім громадянині.

Тарас Ліськевич

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Денвер, Колорадо

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

В суботу, 14 травня ц. р., відбулася в м. Денвері, у Філії Денверської Публічної Книгозбірні, в стейті Колорадо, друга наукова конференція Денверської Групи УВАН. Збори провадив проф. Степан Глушко. Конференція розпочалася відчитанням листа проф. д-ра М. Ветухова, президента УВАН, в справі організації місцевої групи УВАН. Після чого приступлено до рефератової частини засідання.

Доповідав д-р Богдан Винар на мету — „До питання розвитку української промисловости". Легка промисловість — це одна з найважливіших галузей народного господарства, говорив доповідач. Поруч з продукцією сільського господарства і харчевою промисловістю, задовольняє вона першочергові потреби населення. Від осягів легкої промисловости залежить великою мірою життєвий рівень населення та його добробут. Сучасний стан української легкої промисловости дуже незадовільний. Народне господарство України, звужене рямками колоніяльного статусу, не користується привілеями повного господарського виробництва. Найбільш яскраво виявляється це у дослідах історичного розвитку, структури та матеріяльних вислідів української легкої промисловости. Названа обставина і спричинила бажання доповідача ближче зацікавитися розвитковими процесами і сучасним станом української легкої промисловости.

У першій частині доповіді подано умовини історичного розвитку української легкої промисловости дореволюційного і совєтського періодів. У підсумках доповідач визначив місце легкої промисловости України у відношенні до інших промислових ділянок українського народного господарства та її питому вагу у загальній продукції царської Росії та СССР. Цікаво відзначити, що питома вага України у загальній продукції легкої промисловости СССР в 1940 р. була більша за 8% (без текстильної, найслабше розвиненої — 16%). В часі НЕП-у були порівняльно ще найкорисніші умовини для розвитку легкої промисловости, і тоді вона досягнула, а навіть дещо перевищила дореволюційний рівень. Совєтські п'ятилітки, наголошуючи примат важкого промислу, від'ємно впливали на розвиток української легкої промисловости, і такий стан триває до сьогодні. Не зважаючи на декляративні обіцянки, у післявоєнному розвитку не бачимо жадних поважніших змін на користь легкої промисловости. Вона й сьогодні не може задовольнити господарські потреби українського населення. У цьому відношенні Україна перебуває в повній колоніяльній залежності від Росії. Свої висновки доповідач ілюстрував численними статистичними даними.

У другій частині доповіді д-р В. Винар відчитав частину своєї праці про українську шкірянo - взуттєву промисловість, що становить окремий розділ у виготовленій монографії автора — „Українська легка промисловість".

В дискусії над доповіддю взяли участь: інсп. В. Сопінський, д-р С. Кротюк, проф. К. Левченко, мгр. Ів. Костюк, інж. Ю. С. та інж. Л. Биковський. Д-р С. Кротюк статистичними даними з української харчевої промисловости ілюстрував подібність положення у відношенні до легкої промисловости і підкреслив трудноші дослідів з уваги на засекречені, а то й фальшиві дані совєтської статистики, — одинокого джерела, що стоїть до диспозиції українським економістам на еміґрації. Проф. К. Левченко висловив думку про цілеспрямоване пов'язання залізничого будівництва з колоніяльним статусом України, що й відбивається на розвитку української легкої промисловости. Інж. Л. Биковський подав ряд міркувань у площині проєкту економічної політики самостійної Української Держави, де легка промисловість знайде одно з рішаючих місць. Мґр. Ів. Костюк окреслив НЕП та його значення не тільки в економічній, але й у політичній площині. Інсп. В. Сопінський подав загальні міркування про колоніяльну підпорядкованість України і підкреслив важливість дослідів над станом і сучасним положенням економіки України. Інж. Ю. С. порушив окреслення понять: соціялістичного господарства і державного капіталізму, який є прикметним для СССР.

Д-р В. Винар відповів на поставлені запитання і порушені в дискусії проблеми.

Предсідник, закриваючи засідання, висловив жаль, що ізза браку часу відпав другий заповіджений на той же вечір реферат інж. Л. Биковського про „Листування Юрія Липи".

Скликання третьої з черги наукової конференції Денверської Групи УВАН заповіджено, орієнтаційно, на червень ц. р. з наступною програмою: п. К. Лисюк має виголосити інформаційну доповідь про „Український Національний Музей і Бібліотеку" в Каліфорнії і інж. Юрій Кобрин доповідатиме на тему — „Золота пропорція і її застосування старовинними українськими зодчими в дерев'яній архітектурі".

Бостон, Масс

Пам'ятний день української громади

На сторінках „Свободи" вже в минулому була згадка про те, що Українська Греко - Католицька Громада Бостону, зложена в більшості з нової імміграції, купила Церкву та чекає на її оформлення. Цей очікуваний день прийшов після того, як за благословенням Владики Кир Константина прийнято парафію під юрисдикцію Українського Греко - Католицького Ординаріяту у Филаделфії, та призначено адміністратором нової церкви Впр. о. Володимира Козоріза.

Перша Служба Божа була відправлена 3-го квітня 1955 року. Вже раненько вірні, СУМ-івці та пластуни в одностроях, уставились перед церквою в почесних лавах для привітання достойного гостя та майбутнього духовного опікуна. Під голос дзвону впроваджено отця-пароха до церкви, де в притворі голова церковного комітету інж. С. Бегегулька, разом з членами церковного комітету, привітав його традиційним хлібом і сіллю, та врученням ключів від церкви.

Після зворушливого привітання та спільної молитви о. парох передав батьківське благословення від Високопреосвященного Архиєпископа Кир Константина Богачевського, відчитав грамоту призначення та коротко згадав про Христову Церкву на Рідних Землях і її мучеників. На закінчення відспівано многоліття. Після Торжественної Служби Божої, під час якої новий душпастир виголосив глибоку змістом проповідь, відбувся в парохіяльній залі спільний обід, на якому виступали з привітальними промовами представники організацій та громадянства. Промовці вбачували в о. парохові великого організатора Христової Церкви, та національного патріота, що допоможе піднести в Бостоні національно - культурне життя. Вітаючи, промовці бажали своєму парохові кріпкого здоров'я та якнайкращих успіхів у його праці.

І. Станчак

МІЛІТАРНИЙ СФІНКС — КИТАЙСЬКА КОМУНІСТИЧНА АРМІЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

перевагу, але коли її, наприклад, порівняти з американською, то вона виглядатиме, як найбільш відстала армія у світі.

Теоретично міркуючи, китайську комуністичну армію можна було б побільшити, навіть у відносно дуже короткому часі, до астрономічної цифри. Але економіка країни може задовольнити тільки невелику частину тих потреб, які ставить до неї її збройна сила. І тому дальше побільшення армії мусіло б створити нові проблеми, до розв'язки яких навряд чи скоро доросте Китай. Китайській армії бракує тих основних факторів, які є вирішними у веденні модерної війни — летунської і морської фльот, зорганізованих і вивінуваних за сучасними стратегічними вимогами.

Як виходило б у загальному висновку, комуністична китайська армія спроможна вести війну тільки на континенті, або в його найближчому сусідстві, і то з дуже обмеженими бойовими маневруваннями. На це впливало б головним чином незадовільне постачання через відсутність належної кількости транспорту, що в модерній війні відіграє таку саму ролю, як кровобіг у живому організмі.

Озброєння китайської армії дуже „сорокате". Під сучасну пору важко було б створити з неї „згущену, однорідну боєздатну силу", коли зважити, що не то дивізії, а навіть окремі полки, вивінувані часто крісами почавши від японських через американські, німецькі, чеські аж до совєтських, при невеличкій кількості своєї власної, китайської продукції. Недостачу артилерійських чи танкових з'єднань китайські комуністи намагалися заступати відомим з корейської війни, „людським морем", яке творили вони з вояків найменшої бойової вартости, або нереґулярного війська-партизанів, що їх у Китаї ніколи не бракувало. Справа медичної допомоги стоїть у китайській армії на найнижчому рівні.

Чи большевики захочуть своєму сусідові допомогти в такій мірі, щоб зробити його рівним собі, і щоб він почав загрожувати їхнім політичним позиціям на Далекому Сході — це вже окреме питання.

На думку американських воєнних експертів, китайська комуністична армія ще не є сьогодні і не буде ще в ближчому часі такою великою і загрозливою, якби це могло комунебудь видаватися.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

„В ДОНБАС, НА ШАХТИ!"

Під таким кличем почалася на Україні нова кампанія згону молоді на роботу в донецьких вугільних копальнях, які постійно „не виконують виробничі пляни". Як повідомляє „Правда", ініціятиву в цій справі проявили комсомольці Києва, звернувшися з відповідним листом до всієї молоді України. „Цими днями, читаємо в „Правді", донецькі шахтарі сердечно привітали першу групу — понад 500 киян". Слідом за молоддю столиці України випроваджають матері в путь-дорогу своїх синів з Вінниці, Харкова, Тернополя, Дніпропетровська і Львова. З наказу Москви, за кілька днів зібрано вже від молоді цих міст понад 7,000 заяв про „добровільний" виїзд на підземні роботи в Донбасі.

ДО МОСКВИ ЙДЕ ПРИКАРПАТСЬКИЙ ГАЗ

В 1948 році совєтська преса дуже широко розписувала про побудову газопроводу з Дашави до Києва. Але зовсім несподівано 21 травня ц. р. „Правда" в короткій нотатці повідомила про закінчення побудови газопроводу з Дашави до Москви. „Нитка газопроводу, — пише „Правда", — потягнулася поза Київ, через поля і ліси, пагорбки та ріки — до Москви. Нова траса простелилась через п'ять областей. 140,000 рур витягнулися в лінію від Києва до столиці СССР". Отже, добралася Москва і до запасів прикарпатського газу! „Великі вони, ці запаси, — тішиться „Правда", — і тепер плянується вже підвести дашавський газ до ряду інших великих совєтських міст". За природні українські багатства віддячується Москва, насилаючи в Україну партійних наглядачів і чекістів.

ЩОБ ТІШИЛИСЯ НА СВЯТО „ПРОЛЕТАРСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТИ"

За кілька днів перед урочисто святкованим днем 1-го травня, у Києві на Житньому, Басарабському, Сінному, Володимирському, Повітрофльотському та інших колгоспних ринках відбулися передсвяточні базари. З цієї нагоди, як повідомляє „Радянська Україна", колгоспи й колгоспники Київщини, Вінниччини, Чернігівщини, Черкащини та Житомирщини привезли на продаж киянам „сільсько - господарську продукцію". В ці дні кияни могли купити собі навіть помаранчів та цитрин, що їх привезли колгоспники з Грузії. „У передсвятковій торгівлі, — пише „РУ", — брали участь також колгоспи Молдавії, які привезли товщі, сушені овочі й вина. Картоплею торгували колгоспи Білоруси та Естонії". Довго чекали кияни 1-го травня, щоб поласувати всією тією „сільсько-господарською продукцією".

НОВА МАРКА СОВЄТСЬКОГО АВТА — „УКРАЇНЕЦЬ"

Фабрика авт ім. Молотова в місті Горькому (Нижній Новгород) розпочала продукцію нового типу автомобіля марки „Українець". Це є двоособова машина, яка дає місце на 150 кілограмів багажу, побудована з одноцілої сталі і може розвивати швидкість до 70 кілометрів на годину, зуживаючи 11 літрів бензини на 100 км. Вона має внутрішнє огрівання і електричний сніговичистильник. Автомобіль „Українець" призначений для їзди по поганих, неасфальтованих дорогах — для „механізаторів сільського господарства", себто колгоспної бюрократії. Зрештою ця модель є наслідуванням продукованої вже роками автомашини в Західній Европі і Америці, при чому впадає в очі слабість, рівних щодо кількости кінських сил, совєтських моторів. Лямку для чищення передньої шиби совєтська преса відзначає в цьому авті, як осяг совєтської техніки.

ПЕРЕГОНИ РОВЕРАМИ ПО КАВКАЗУ

19-го квітня повернулася до Києва група спортовців товариства „Спартак", яка відбула 15-денні перегони роверами по Кавказу. Наколесники проїхали за маршрутом Нальчик — Владикавказ — Тбілісі — Єреван — Баку — Махач - Кала — Грозний — Беслан — Нальчик близько 2,500 кілометрів. Погода не сприяла перегонам. В горах пройшли зливи і снігопади. Двісті кілометрів спортовці їхали по бездоріжжю і стільки ж ішли пішки. Особливо важким був Хрестовий перевал на Військово - Грузинській дорозі. Штурмувати його довелося по пояс в снігу, несучи ровери на собі.

„ЧОРНИЙ РИНОК" В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Останнім часом совєтська преса щораз частіше повідомляє про судові процеси проти спекулянтів „продуктами народної потреби". Цими днями в Кишиневі закінчився процес продавчині кооперативи, яка вкрала 30 мішків муки і продала її по спекулятивних цінах у сусідньому селі. Її засуджено на 7 років в'язниці, а особу, що переносила мішки з кооперативи на кватиру продавчині — на 5 років. В Баку „невиправного спекулянта" засуджено на 10 років в'язниці з позбавленням громадянських прав на два роки і конфіскацією всього майна. Закінчився суд над директоркою організацій для постачання окремим підприємствам товарів. Підсудна мала на Кавказі дві віллі, а прибутки її за рік становили 500,000 рублів. За спекуляцію державними товарами її засуджено на 15 років в'язниці.

ПАМ'ЯТНИК ВИДАТНОМУ ПАСІЧНИКОВІ

В селі Пальчики, Батуринського району, Чернігівської области, споруджено пам'ятник Петрові Івановичу Прокоповичу — відомому пасічникові. У 1814 р. він створив уперше в світі розбірний рамковий вулик. Це поклало кінець хижацькій системі пасічництва, коли для відбору меду бджоляні сім'ї в колодах закурювалось сіркою. Енергія бджіл була скерована в потрібному для людини напрямі. Бджільництву Прокопович віддавав усі свої знання і сили. В 1826 р. в с. Митченках, поблизу Батурина, він заснував народну школу пасічників.

Прокопович розробив оригінальну методу догляду та утримання бджіл, розробив питання про кормову базу, проведення племінної роботи на пасіках, знайшов спосіб боротьби з захворюванням бджіл на гнильці, який майже без змін застосовується і тепер.

● Фармер Стерлінґ Бадд пішов рятувати стодолу свого сусіда, яку запалив грім. Коли він гасив пожежу, грім ударив в його власну стодолу, і обидві стодоли згоріли, хоч їх гасили пожежні сторожі.

УКРАЇНЕЦЬ СЕКРЕТАР ВІЛЬНОЇ МОЛОДІ СЕРЕДНЬОЇ І СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Д-р Богдан Феденко (Париж) був вибраний другим секретарем Ради Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи на засіданні Центрального Комітету цієї організації, що відбулося 15 травня 1955 р. в Ля Рошет, недалеко від Парижу.

Рада Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи постала на Конґресі, що відбувся 7 червня в Парижі. Всупереч всім труднощам — українці були допущені на той конґрес тільки як обсерватори — українській делеґації вдалося увійти в цю організацію і одержати місце в Центральному Комітеті. Центральний Комітет вибирає Екзекутивне Бюро Ради Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи, в якому дотепер Україна не була представлена. Рада Вільної Молоді належить до молодечих організацій, які одержують підтримку Европейського Руху. Европейський Рух складається з Національних Комітетів Европейського Руху різних народів та з міжнародних організацій, які працюють для об'єднання Европи. В Европейському Русі українці представлені тільки через Соціялістичний Рух для З'єднання Держав Европи, бо українського Національного Комітету Европейського Руху нема. Тому також до Ради Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи могли увійти тільки представники української соціялістичної молоді, бо ця організація збудована на принципах, прийнятих Европейським Рухом. В Раді Вільної Молоді заступлені такі країни: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехословаччина, Угорщина, Румунія, Югославія, Альбанія, Болгарія і Україна, разом 11 країн. Окрім того до неї належать також представники різних організацій молоді Европейського Руху західніх держав.

Перед засіданням Центрального Комітету Ради Вільної Молоді 15 травня 1955 р., відбулася 13-15 травня конференція представників молоді країн, що перебувають під пануванням Москви. Ця конференція була заключенням цілого ряду подібних конференцій, що відбулися в Лондоні, Парижі, Брюсселі і Стокгольмі. На тих конференціях обговорено положення молоді під комуністичною диктатурою і на еміґрації. В конференції в Лондоні, що відбулася 2 травня 1955 р., взяли участь українські представники д-р О. Волинець, п. Василів і п. Остапчук.

Конференція в Ля Рошет, в якій взяли участь українські представники п. Ніна Хмель і д-р Богдан Феденко, розглянула міжнародне положення, положення молоді в поневолених Москвою країнах та положення молоді на еміґрації. Про стан української молоді в поневоленій Україні говорив на конференції д-р Богдан Феденко. Комісія приготувала резолюцію, яка була затверджена на засіданні Центрального Комітету. Ця резолюція вимагає виведення війська кремлівських диктаторів з усіх поневолених країн і переведення вільних виборів під міжнародним контролем.

Після конференції відбулося засідання Центрального Комітету Ради Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи. Обговорено дальшу діяльність Ради Молоді у зв'язку з найновішими подіями в міжнародній політиці. Старе Екзекутивне Бюро подалося до димісії. Вибрано нове Бюро. Головою є п. Валчо Ванґелов (Болгарія, сел. партія), ген. секретарем п. Врзала (Чехословаччина, христ. дем.), другим секретарем д-р Богдан Феденко (Україна, соціяліст), генеральним делеґатом п. Збіґнєв Слупіцький (Польща, соц.). Бюро має 11 членів, з яких 4 належать до Соціялістичного Руху за З'єдинені Держави Европи.

Вибрання українця на другого секретаря Ради Вільної Молоді Середньої і Східньої Европи є новим дальшим успіхом українців в Европейському Русі.

6-ИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Закінчення зі стор. 1-шої).

кворум Екзекутиви. Під час того інциденту були на залі крики, які вспокоїлись після апелю предсідника до толеранції.

Дальші звіти й початок дискусії

Після звітів заступників голови УКК п-ні О. Лотоцької і п. Спринського й Дуткевича, та секретаря Г. Білинського, перервано наради до другого дня. На цій самій залі відбувся бенкет, що його товстмайстром був адв. С. Ярема. Під час бенкету відбувались виступи чоловічого квартету „Веселі Волокити" (Е. Чорній, Стецура, Задорожний, Баранський, при форт. проф. Перфецький).

Неділя була виповнена привітами гостей, рештою звітів і дискусією, а вечером концертом. Перший привіт склав від Комітету Українців Канади інж. В. Коссар. Звітували члени Екзекутиви: касир И. Лисогір, екзекутивний директор С. Ярема (підкреслив ідеальну гармонію американських демократів і республіканців на терені УКК), правний дорадник адв. М. Пізнак („ніхто не має в кишені ані України, ані способу її визволення" — тому закликав до єдности), проф. М. Чубатий, як редактор „Квартальника" й Ф .Душник, як редактор „Бюлетену". Закінчив звітування голова Контрольної Комісії І. В. Іванчук, що поставив внесення на признання уступаючій Екзекутиві абсолюторії. — Звітодавці чергувались з чужинецькими гістьми, що з'явились для зложення особистого привіту: від грузинів п. Ченкелі і від білорусинів пп. Шорс і Ясюк. П. Соср вітав Конґрес від Всеамериканської Конференції для боротьби з комунізмом. Тому, що в тому самому часі в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку відбувався Білоруський Конґрес, Президія Конґресу Українців делеґувала п. Іванчука поїхати туди й скласти привіт Білоруському Конґресові. Після перерви відбувалась дискусія, до якої зголосилися 108 дискутантів.

О 7-ій год. цього ж дня відбувся концерт для делеґатів і гостей, на якому виступав хор „Думка" під проводом п. Олександра Микитюка, пані Марія Поліняк - Лисогір (меццо-сопрано), п. Володимир Баранський (барітон). Програма концерту була добре дібрана і на високому мистецькому рівні. Акомпаніювала пані Дарія Каранович-Гординська.

У рямках концерту відбулася під проводом проф. Романа Смаль-Стоцького промоція п. п. Ч. Керстена й М. Фігена на почесних докторів (гоноріс кавза) Українського Вільного Університету. Новим почесним докторам УВУ відспівано — після „Ґавдеамус ігітур" — многоліттєвіє і вручено китиці квітів. Ново промовані доктори виголосили короткі, але незвичайно сердечні промови, заявляючи, що їх зустріла найбільша честь.

Перервана для концерту дискусія над звітами продовжувалася цього ж дня після концерту до 12-ої години вночі. В одному з антрактів відчитано листу привітів для Шостого Конґресу, м. ін. від Української Національної Ради, Закордонного Представництва УГВР, Гетьманича Данила і від цілого ряду американських сенаторів і конґресменів та цілої низки українських установ і товариств у ЗДА і в світі.

Дискусія, що почалася о год. 4.30 в неділю, була дуже різноманітною й інколи гарячою. З огляду на велику скількість дискутантів, час їх промов обмежено до двох хвилин. Під час дискусії, що йшла здебільша на тему обрання нового проводу УККА, висловлено багато цікавих і цінних конкретних думок, зокрема в справах інформативної допомоги для дальше віддалених стейтів, як наприкл. Північна Дакота, в справі опіки над молоддю, діяльности шкільної і культурної Ради тощо.

На початку цієї дискусії делеґат п. Манацький запропонував висловити окреме признання проф. Левові Добрянському за його діяльність для української справи, що прийняли присутні бурхливими оплесками. Викликаний на залю проф. Добрянський подякував присутнім і просив продовжувати наради.

Запланованих доповідей не виголошувано, — вони будуть надруковані впресі.

Продовження дискусії в 3-ній день Конґресу

У понеділок продовжувалась дискусія. Проф. Шанковський склав заяву, що Закордонне Представництво УГВР не буде надалі обстоювати прийнятий на 5-ому Конґресі Українців принцип матеріяльної допомоги від УКК, якщо так само поведуться й інші субвенціоновані досі політичні установи. Тому, що записаних до голосу було ще понад 40 учасників Конґресу, — рішено перервати дискусію.— Кільканадцять дискутантів не погодились на це й вони дістали по дві хвилини для складання запитів і заяв. П. Гайвас заявив, що він, як член Номінаційної Комісії, вийшов із неї на знак протесту проти домагання проф. Добрянського впровадити до Президії двох членів, які персонально ставляться до нього „прихильно" та заповів голосування проти проф. Добрянського. — Проф. Добрянський відповів на такі конкретні запити: — 1 .про відношення УКК до КЦАБ у зв'язку з поїздкою Делеґації УКК до Европи; — 2. про бюро у Вашинґтоні, — 3. про відношення до виступу Кеннана, і — 4. про заяви амбасадора Лоджа й ін. у зв'язку з справою ревізії чартеру Об'єднаних Націй і перебуванням там УССР. Після того — величезною більшістю голосів — уділено абсолюторію цілій уступаючій Екзекутиві, всупереч внескові п. Гайваса, щоб відділити справу довір'я проф. Добрянському й решті уступаючих членів.

Небезпека розбиття Конґресу

Від Номінаційної Комісії справу реферував В. Мудрий, який подав до відома, що голова тієї Комісії адв. М. Пізнак зрікся в год. 3-ій над ранком головства, після того, як кількакратні спроби осягнути порозуміння щодо нових виконних орґанів остаточно не вдалися. Після трьох днів і трьох ночей Номінаційна Комісія не змогла погодитись щодо кандидата на голову нового УКК чи на зміну статуту. Тому референт представив такий список нової Екзекутиви, Політичної Ради, Ширшої Ради, Контрольної Комісії і Суду, що його на 15 членній Номінаційній Комісії прийнято на внесок С. Яреми, тільки 6 голосами при 3-ох проти, трьох, що стримались і трьох неприсутніх. У тому проєкті нової Екзекутиви, — проф. Добрянський був пропонований на голову, на його заступників пп. Галичин, Батюк, Спринський, Харамбура й О. Лотоцька, на секретарів пп. Миник і Білинський, на касира М. Пізнак, на правного дорадника адв. Робертс, на екзекутивного директора С. Ярема та на асистента И. Лисогір, референт справ молоді. Після прочитання списків кандидатів п. Дм. Галичин склав заяву, що він вибору не приймає. Він все ж вдоволений, що його кандидатуру поставлено, бо на тому тлі деякі члени Конґресу дозволили йому переконатись, якою вдячністю наші люди наділюють громадських діячів за їх кількадесятилітню безкорисну працю для народної справи.

Д. Галичин заявив, що УНС не виходить з УКК і делеґує туди своїх членів.

Адв. М. Пізнак прилучився до заяви Д. Галичина, що він не приймає вибору до Екзекутиви та в подробицях оповів хід нарад Номінаційної Комісії. Він завважив, що проф. Добрянський у практиці не признавав над собою ніякої контролі, не радився, заскакував різними ходами. Признав, зрештою, що проф. Добрянський „може робити добру роботу, він є дуже здібний чоловік, але не може робити всього на власну руку, сам і без порад".

Голова Робітничого Союзу А. Батюк солідаризувався з заявою Д. Галичина і заявив, що він вибору не приймає, але Робітничий Союз з УКК не виступає, лиш делеґує туди когось іншого. Д-р Стахів доповнив цю заяву поясненням, що це торкається також пов'язаних з Робітничим Союзом громадян, вибраних до Політичної Ради чи інших виконних органів УКК. П. Новицький запротестував, що до Екзекутиви не введено, всупереч заходам, ні одного втікача з-під Совєтської України. Проф. Добрянський відповідав на поставлені йому закиди. Він підкреслив, що не належить до ніякої партії і не репрезентує спеціяльно ніякої групи.

Адв. С. Ярема ствердив в розпуці, що два найчільніші діячі УКК, які досі тісно співпрацювали ,розійшлись, при чому обвинувачував у цьому частину делеґатів Конґресу за їх неполітичну і невідповідну поведінку. Він заапелював до обох забути про немилі слова й погодитися. Проф. Р. Смаль-Стоцький вніс наглий внесок, щоб перервати Збори на одну годину, під час якої Мандатна Комісія, доповнена представниками всіх установ, обов'язково дійшла б до згоди. Він звернув увагу, що витворений стан погрожує безпосередньо повним розбиттям Українського Конґресового Комітету. Цей внесок прийнято одноголосно.

Змінено статут і встановлено повну згоду

О год. 5 попол., чекаючи на Номінаційну Комісію, дискутовано спеціяльно над поправленням справи Народнього Фонду.

Василь Мудрий повідомив, що на Номінаційній Комісії дійшло до повного порозуміння. Адв. Пізнак звітував: — Рішено змінити статут і створити окреме становище голови та окреме становище президента УКК. На голову УКК пропонує проф. Льва Добрянського, на президента — Дмитра Галичина. Інформує детально про функції кожного з них. Відчитує персональний склад цілої Екзекутиви, Політичної Ради, Ширшої Ради, Контрольної Комісії і Суду.

Збори прийняли зміну статут.

Гнат Білинський складає заяву від „Провидіння", що з уваги на неґативне відношення до „деякої нової номенклятури" — він стримується від голосування. П. Спринський приєднюється до тієї ж заяви. Вони не відкликали її, всупереч закликам до них, що прийнята ними в Номінаційній Комісії плятформа порозуміння вимагає повної єдности. В голосуванні над предложеним списком нових членів УКК, 291 голосували „за", ніхто „проти" й 17 осіб стрималося.

Резолюції і закриття Конґресу

П.п. Вовчук і Сендзік відчитали український текст резолюцій, узгіднених на Резолюційній Комісії, а англійський текст зреферував адв. Робертс. Одна резолюція внутрішньо-політичного характеру викликала знову гострі дебати. У висліді прийнято всі резолюції, а ту спірну резолюцію Президія Конґресу рішила відіслати до вирішення Резолюційної Комісії і нової Ради Директорів.

Дмитро Галичин у кінцевому слові висловив радість, що Конґрес все ж закінчився єдністю. Відспіванням Національного Гимну закінчено 6-ий Конґрес Українців в понеділок о год. 11 веч.

Непотверджена вістка про звільнення Митрополита Йосифа Сліпого

Католицькі американські часописи принесли вістку Католицької Пресової Аґенції (NC), що російські комуністи звільнили з тюрми Львівського Митрополита Иосифа Сліпого, але не дозволили повернутися до Львова, і він все ще не може виконувати своїх функцій. Митрополит Иосиф Сліпий відсидів у комуністичній тюрмі десять років і має тепер 63 роки. Пресова аґенція не подає, де тепер Митрополит перебуває і з чого живе. Вістку про його звільнення подавали вже давніше деякі часописи, але вона не потвердилася.

Пітерсон про недостачі Цивільної Оборони

Вашинґтон. — Адміністратор Цивільної Оборони Вел Пітерсон заявив на телевізійній програмі CBS „Обличчям до народу", що треба б змінити закон про Цивільну Оборону в тому напрямку, щоб федеральний уряд міг більше впливати на протилетунську оборону окремих місцевостей та стейтів. Досі, казав Пітерсон, він має на собі багато відповідальности, але не має права діяння в деяких умовах, і тому не може з успіхом виконувати свій уряд адміністратора Цивільної Оборони. Цивільна Оборона співпрацює з Бюром для передбачування погоди, яке, на випадок ворожого налету, даватиме населенню вказівки про напрям вітру, який розноситиме радіяцію від скиненої бомби. Населення світу, в тому і ЗДА, казав Пітерсон, не хоче зрозуміти того, що воно вже живе в атомовій добі, і тому не хоче достосуватися до вимог цього віку. Внаслідок цього немає належного зрозуміння для протиповітряної оборони навіть у Конґресі ЗДА, який малі суми признає для Цивільної Оборони.

● Посадник міста Шикаґо Ричард Дж. Дейлі закликає громадянство подавати проєкт імпрези, яка кожного року приваблювала б до цього міста сотки тисяч туристів так, як приваблює „День троянди" в Пєседіні в Каліфорнії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПІТСБУРҐ, ПА. — Звичайні місячні збори В-ва св. Івана Відд. 96 відбудуться в неділю, 5-го червня, в церковній залі 7th & Carson St., о год. 3-ій попол. Приявність всіх членів обов'язкова. — Секр.

MUSIC AND DRAMA . . . *A parade of the song hits of the 20's highlights the dramatic rise to fame of singing star Ruth Etting, as portrayed by Doris Day in M-G-M's "Love Me Or Leave Me." James Cagney co-stars in the CinemaScope film in the role of the Chicago racketeer who involved Miss Etting is a sensational shooting scandal.*